

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Т.О. Панфілова

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РІВНИХ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ
ЖІНОК ТА ЧОЛОВІКІВ**

навчальний посібник

Видавець ФОП Марченко Т.В.
Львів

УДК 351:[342726:316.346.2–055.1/.2](477)''20''(091)(07)

П 167

Рекомендувала Науково-методична рада
Національного-університету «Львівська політехніка» як навчальний посібник для
слухачів Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та
посадових осіб місцевого самоврядування
(протокол № 1 / 2026 від 20.01.2026 р.)

Рецензенти:

Дзяна Г.О. – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного врядування ІАДУ НУ „Львівська політехніка”

Пасічник В.М. – доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного врядування ІАДУ НУ „Львівська політехніка”.

Рибак О.З. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії та теорії мистецтва Львівської національної академії мистецтв.

Федорчак О.В. – доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного врядування ІАДУ НУ „Львівська політехніка”.

П 167 Забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків.
Навчальний посібник / Т.О. Панфілова – Львів: Видавець ФОП Марченко Т.В., – 244 с.

ISBN 978-617-8682-37-8

У навчальному посібнику представлено розгорнуте пояснення проблематики забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків у сучасному суспільстві. Проаналізовано історичний досвід різних країн на шляху до створення демократичного суспільства на основі рівних прав жінок і чоловіків, а також розкрито законодавчу базу, європейський та вітчизняний досвід побудови гендерно чутливого суспільства на умовах рівності і паритетності статей. До посібника додано словник термінів, перелік літератури та нормативної бази з питань забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків, а також підсумковий тест і додатки. Посібник орієнтований на слухачів Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, а також усіх, хто цікавиться проблемами сучасного державотворення.

ISBN 978-617-8682-37-8

УДК 351:[342726:316.346.2–055.1/.2](477)''20''(091)(07)

© Панфілова Т.О.

© Видавець ФОП Марченко Т.В.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
ТЕМА 1. Історія та причини виникнення жіночого руху в світі та в Україні. Традиції і сучасність у формуванні суспільних поглядів на роль і можливості жінок і чоловіків	7
1.1. Історична ретроспектива соціального розшарування в суспільстві	8
1.2. Формування традиційних поглядів на роль жінок і чоловіків у культурах світу	15
1.3. Відмінності українського традиційного розуміння ролі жінки в сім'ї і громаді	20
Контрольні запитання	33
Література до теми	33
ТЕМА 2. ХХ століття – час боротьби за становлення гендерної рівноваги у суспільстві	36
2.1. Гендерна революція кінця ХІХ – початку ХХ століття в Європі	37
2.2. Епоха модернізму в освіті, культурі, мистецтві. Вплив на легалізацію жіночого руху	51
2.3. Суфражизм. Фемінізм. Гендер	61
2.4. Жіночі політичні організації та світові жіночі конгреси.	69
Контрольні запитання	78
Література до теми	78
ТЕМА 3. Світова та європейська практика щодо вирішення питань гендерної дискримінації. Пошук та удосконалення підходів в соціально-гуманітарній сфері	80
3.1. Пошук рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків після ІІ світової війни	81
3.2. Міжнародні механізми, які забезпечують регулювання гендерних процесів	87

3.3. Основи європейського законодавства про гендерні та соціальні стандарти	94
Контрольні запитання	106
Література до теми	106
ТЕМА 4. Основи гендерної політики: світова та вітчизняна практика. Правові та соціальні гарантії чоловіків та жінок в Україні	108
4.1. Суть, принципи та завдання гендерної політики в Україні	109
4.2. Принципи відповідальності за недотримання гендерної рівності	125
4.3. Сучасні підходи до формування гендерної толерантності у кадровому забезпеченні органів влади і управління	132
4.4. Стандартизація і сертифікація праці жінок і чоловіків	137
Контрольні запитання	141
Література до теми	141
ТЕМА 5. Етико-психологічні аспекти гендерної толерантності на державній службі	145
5.1. Гендерні аспекти у конфліктних ситуаціях на державній службі	146
5.2. Аналіз природи гендерного спілкування та його особливості	151
5.3. Гендерна упередженість та специфіка її подолання на державній службі	155
Контрольні запитання	160
Література до теми	160
ПІСЛЯМОВА	163
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ	165
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	212
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ	221
ДОДАТКИ	222

ПЕРЕДМОВА

Прагнення соціальної справедливості стало причиною того, що останніми роками активісти з усього світу почали об'єднуватися у рух за визнання і захист загальнолюдських прав жінок. Захист прав на місцевому та національному рівнях на основі законів країн викликав певні колізії, що і стало причиною активізації рухів за урівнення цих прав. Загалом, будь який рух, чи це революція, чи демонстрація незгоди, висвітлює проблеми різного характеру, які чекали слухного часу для того, щоб бути почутими. Так і у випадку з гендерними правами. У загальний потік проблем влилися рухи за економічне зростання, охорону здоров'я і освіту жінок, екологічні впливи на довкілля і руйнування репродуктивного здоров'я жінок, тощо. У загальному всезростаючому русі усі сподіваються, що права людини можуть слугувати потужним додатковим важелем у захисті прав жінок.

Гасло боротьби за права людини часто не повною мірою ілюструє зв'язок між проблемами жінок і правами людини. Традиційні підходи до дослідження порушень прав людини потребують корекції чи виправлення таким чином, щоб мати змогу розв'язувати питання загальнолюдських прав жінок.

Незважаючи на захоплення питанням прав жінок проглядається обмежене розуміння функціонування системи прав людини на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Усвідомлення власних прав мусить вийти за межі компетенції міжнародної правової еліти, фахівців з прав людини і досягти інтересів кожної жінки. Компетентність у цих питаннях має включати не лише обізнаність, але й здатність відстоювати ці права. А це означає розуміння у різних рівнях захисту прав людини та інструменти й інституційні механізми їх впровадження, усвідомлення наявних правових і політичних можливостей та альтернатив, а також набуття навичок у визначенні стратегії та союзників, що має велике значення в обстоюванні своїх прав.

Незважаючи на всілякі голосні обіцянки в міжнародному праві та політиці, повсякденна реальність демонструє для жінок певні обмеження і заперечення їхніх основних прав. Через брак знань і засобів, необхідних для формування і використання системи прав людини у боротьбі проти зловживань і за зміцнення своїх прав спостерігається демонстрація гендерної нерівності та сприйняття системи прав людини як абстрактної категорії.

Отож, щоб здобутки минулих поколінь, які домоглися більш чіткого окреслення прав жінок у суспільстві не були марними, необхідно закріпити принцип цивілізованого, рівноправного співіснування обох статей у суспільстві, забезпечити рівні права та можливості жінок і чоловіків, рівний доступ до вибору та прийняття рішень у державі та зробити ці процеси більш досяжними і дієвими.

Посібник створений для слухачів загальної короткострокової програми підвищення кваліфікації „Забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків” Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету „Львівська політехніка”.

Матеріали посібника висвітлюють одну із проблем, яка є складовою та розглядається для розкриття соціально-гуманітарної сфери державного управління та вивчається в межах навчального процесу підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету „Львівська політехніка”.

Таким чином, цей посібник стане в пригоді усім, хто вивчає соціальну та гуманітарну політику держави для формування загального розуміння причинно-наслідкових суспільних процесів у прийнятті та виконанні державних рішень.

Навчальне видання

Панфілова Тетяна Олександрівна

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РІВНИХ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ
ЖІНОК ТА ЧОЛОВІКІВ**

навчальний посібник

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 14,18.

Видавець Марченко Т. В.
м. Львів, 79053, Україна, Перфецького 11 А,
тел.+380503701957
e-mail: magnol06@ukr.net
<https://magnolia.lviv.ua>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 6784 від 30.05.2019 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавця ФОП Марченко Т. В.